

FRACȚII ECHIUNITARE, SUBUNITARE, SUPRAUNITARE

Noțiunea de fracție este legată de operația de împărțire, astfel :

dacă avem de împărțit 20 de mere la 4 copii, fiecare copil va primi 5 mere ,
dar dacă avem de împărțit 22 de mere la 4 copii, fiecare copil va primi 5 mere și
vor rămâne 2 mere neîmpărțite.

Dacă tăiem cele 2 mere în două părți egale , fiecare copil va mai primi o
jumătate de măr, deci putem spune că $22 : 4 = 5 + \frac{1}{2}$ sau $22 : 4 = 5 + 0,5$

Definiție : Fie două numere naturale a și b ($b \neq 0$) . Prin fracția $\frac{a}{b}$
înțelegem câtul (împărțirea) $a : b$.

$$\frac{a}{b} = a : b \quad (b \neq 0)$$

Deci fracția se scrie cu ajutorul a două numere naturale despărțite de o liniuță,
numită **linie de fracție** .

Numărul de sub linia de fracție se numește **numitor** și reprezintă numărul de
părți egale în care a fost împărțit întregul .

Numărul de deasupra liniei de fracție se numește **numărător** și reprezintă
numărul de părți egale (fracționare) luate .

$$\begin{array}{l} \mathbf{a} \longleftarrow \text{numărător} \\ \text{---} \longleftarrow \text{linie de fracție} \\ \mathbf{b} \longleftarrow \text{numitor} \end{array}$$

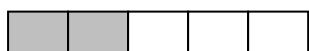
Fracția $\frac{a}{b}$ se citește „ a supra b ” sau „ a pe b ”

Exemple : Scrieți fracțiile :

a) Un sfert = $\frac{1}{4}$; b) o treime = $\frac{1}{3}$; c) o doime(jumătate) = $\frac{1}{2}$

d) două șesimi = $\frac{2}{6}$; c) patru zecimi = $\frac{4}{10}$

Exemplu : Fracția $\frac{2}{5}$ arată că întregul se împarte în 5 părți egale și se iau 2 părți,
ca în figura următoare :

$$\frac{2}{5}$$

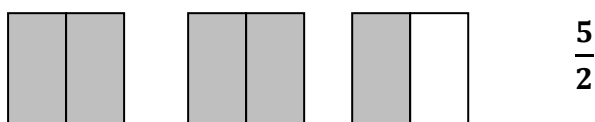
Definiție : Frațiile de tipul $\frac{a}{b}$, ($b \neq 0$) se numesc fracții ordinare.

Aplicații :

1. Reprezentați cu ajutorul unor desene următoarele fracții :

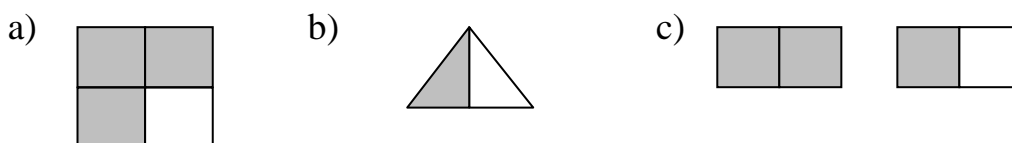
a) $\frac{1}{2}$; b) $\frac{3}{4}$; c) $\frac{5}{2}$; d) $\frac{7}{4}$

Indicație : c) întregul se împarte în două părți egale și trebuie luate 5 părți

Observăm că un singur întreg (pătratul) nu este suficient pentru desenarea fracției, deci mai desenăm doi întregi (2 pătrate), le împărțim în două părți egale și colorăm cinci părți.

2. Scrieți fracțiile reprezentate în desenele următoare :

Clasificarea fracțiilor :

1. **Fracții echiunitare = fracțiile care au numărătorul egal cu numitorul**

Exemple : $\frac{2}{2}$; $\frac{3}{3}$; $\frac{5}{5}$; $\frac{7}{7}$

Observație : Frațiile echiunitare sunt egale cu 1

$$\frac{2}{2} = \frac{3}{3} = \frac{5}{5} = \frac{7}{7} = 1$$

2. **Fracții subunitare = fracțiile care au numărătorul mai mic decât numitorul**

Exemple : $\frac{2}{3}$; $\frac{3}{8}$; $\frac{5}{23}$; $\frac{7}{17}$

Dacă $a < b$, atunci $\frac{a}{b}$ = subunitară

Observație : Frațiile subunitare sunt mai mici decât 1

$$\frac{2}{3} < 1$$

3. Frații supraunitare = fracțiile care au numărătorul mai mare decât numitorul

Exemple : $\frac{8}{3}$; $\frac{13}{8}$; $\frac{25}{23}$; $\frac{78}{17}$

Dacă $a > b$, atunci $\frac{a}{b}$ = supraunitară

Observație : Frațiile supraunitare sunt mai mari decât 1

$$\frac{25}{3} > 1$$

Aplicații :

- Completați numărătorul sau numitorul lipsă astfel încât să obțineți fracții echiunitare
  - $\frac{\quad}{5}$; b) $\frac{8}{\quad}$; c) $\frac{\quad}{15}$; d) $\frac{\quad}{105}$.
- Fie fracțiile : $\frac{8}{23}$; $\frac{13}{13}$; $\frac{25}{3}$; $\frac{8}{17}$; $\frac{8}{8}$; $\frac{13}{81}$; $\frac{205}{23}$; $\frac{78}{79}$.
  - Scrieți fracțiile echiunitare .
  - Scrieți fracțiile subunitare .
  - Scrieți fracțiile supraunitare .
- Determinați numărul natural x pentru care fracțiile următoare să fie echiunitare :
  - $\frac{4}{x}$; b) $\frac{x+1}{2}$; c) $\frac{4}{x-1}$; d) $\frac{7}{x+2}$
- Determinați numărul natural x pentru care fracțiile următoare să fie supraunitare :
  - $\frac{4}{x}$; b) $\frac{5}{2+x}$; c) $\frac{4}{x-1}$; d) $\frac{7}{x+2}$.
- Stabiliți valoarea de adevăr a propozițiilor :
  - $\frac{2^{93}}{3^{62}}$ este fracție supraunitară
  - $\frac{3^{201}}{2^{301}}$ este fracție subunitară
  - $\frac{8^{15}}{32^9}$ este fracție echiunitară .